

Nr 19.

Ankom till riksdagens kansli den 17 februari 1938 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av vissa kronoegendomar och lägenheter från sådana egendomar.

(2:a avd.)

I en till riksdagen den 28 januari 1938 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 72, har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt under punkterna 1:o—11:o.

Beträffande utredningen i dessa ärenden tillåter sig utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet.

I samband med denna proposition har utskottet ansett sig böra omnämna, att det vid behandlingen av nu förevarande framställningar om försäljning av jordbruksfastigheter liksom tidigare framgått, att ifrågavarande fastigheters byggnadsbestånd, bostadsbyggnader likaväl som ekonomibyggnader, ofta är otillfredsställande. Det synes utskottet angeläget, att kronans jordbruksfastigheter äro försedda med erforderliga och ändamålsenliga åbyggnader i sådant skick att de äro tjänliga för sina uppgifter. Med det intresse, som statsmakterna numera visa för åstadkommande av förbättrade och tidsenliga byggnader på landsbygden, synes även kronan böra vinnlägga sig om att på sina jordbruksfastigheter hålla ett byggnadsbestånd, som kan vara förebildligt för enskilda jordbrukare.

Utskottet.

Med vad sålunda anförts har utskottet icke velat avstyrka försäljning av nu ifrågavarande fastigheter. Ej heller har utskottet riktat någon principiell invändning mot försäljning av kronoegendomar. Men det har syntts utskottet böra framhållas, att byggnadsbeståndet, av föreliggande och andra försäljningspropositioner att döma, i många fall icke motsvara de krav, som böra uppställas därå.

Enär utskottet icke har någon erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva,

1) att av kronoegendomen Torvsäter 1¹ i Björnlunda socken av Södermanlands län en i statsrådsprotokollet omförmäld, med Litt. A utmärkt lott må med ett saluvärde av 32,500 kronor försäljas enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. med hembuds rätt jämlikt 9 § i förordningen för egendomens arrendator J. Karlsson, eller, därest denne ej vill begagna sig av hembuds rätten, genom utbud under hand enligt 15 § i förordningen;

skolande vid försäljningen i övrigt iakttagas, att lotten överlåtes i befintligt skick med tillträdes rätt den 14 mars 1939, att, därest lotten förvärvas av Karlsson, samtliga mellan kronan och Karlsson förefintliga, på gällande arrendeavtal grundade rättsanspråk, med undantag av till äventyrs varande anspråk på oguldna arrendeavgälder och skatter, i och genom försäljningen skola anses reglerade, att, därest lotten förvärvas av annan person än Karlsson, köpare av lotten tillförbindes att mot skälig ersättning inlösa ett egendomens källare överbyggt, Karlsson tillhörigt boningshus ävensom den vid egendomen förefintliga vattenledningen, likaledes tillhörig Karlsson, vilken ersättning, därest överenskommelse icke uppnås, skall bestämmas av gode män i den ordning, som finnes stadgad i 2 kap. 8 § lagen den 14 juni 1907 om nyttjanderätt till fast egendom, att, därest lotten förvärvas av annan person än Karlsson och kronan nödgas till egendomens arrendator utgiva ersättning för av arrendatorn verkställd höstplöjning, trädesberedning och sådd, köpare av lotten skall vara pliktig gottgöra kronan vad kronan i sådant hänseende erlagt, att för övrigt endast kronan tillhöriga hus och anläggningar ingå i försäljningen, att kronan förbehålles rätt att för transporter fritt begagna över lotten löpande vagar, att med lotten följer egendomens andel i Daga häradsallmänning, att förbehåll göres för de jämkningar i gränser, som kunna komma att föreskrivas vid blivande avstyckningsförrättning, samt att köpare vidkännes kostnaderna för nämnda förrättning;

2) att den i Kjula socken av Södermanlands län belägna kronoegendomen 1 mantal Viby nr 4 må mot ett saluvärde av 23,300 kronor utbjudas till salu under hand enligt 15 § i förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. med tillträdes rätt för köpare den 14 mars 1939;

skolande vid försäljningen i övrigt iakttagas, att egendomen överlåtes i det skick, vari den vid tillträdet befinner

sig, att endast kronan tillhöriga hus och anläggningar ingå i försäljningen, att köpare tillförbindes dels att övertaga betalningsansvar för egendomen åvilande andel i det för utförandet av Kalkbäcken—Sundbyåns torrlägningsföretag beviljade avdikningslånet, dels ock att, därest kronan nödgas till egendomens arrendator utgiva ersättning för av denne å egendomen verkställd höstplöjning, trädesbruk och sådd, gottgöra kronan vad kronan i sådant hänseende erlagt, att innehavare av över egendomen med vederbörligt tillstånd framdragna elektriska ledningar förbehålles rätt att hava ledningarna kvarstående och nyttja desamma utan rätt för köpare till annan ersättning än av ledningarnas innehavare för skada till följd av förändring, reparation och tillsyn av ledningarna ävensom för skada, som förorsakas å kreatur, samt att kronan förbehålles rätt att uppbära den husröteersättning, som må påsynas egendomen vid avträdet;

3) att den i Drothems socken av Östergötlands län belägna kronoegendomen 1 mantal Skäggestad nr 2 må för en köpeskillning av 35,430 kronor försäljas till arrendatorn Henning Pettersson under villkor, att egendomen försäljes med tillträde den 14 mars 1938, att egendomen försäljes i det skick, vari den vid tillträdet befinner sig, att samtliga kronan och arrendatorn tillkommande, å arrendekontraktet om egendomen grundade rättsanspråk gentemot varandra skola i och genom försäljningen anses vara reglerade, med undantag dock för till äventyrs varande anspråk på oguldna arrendeavgälder och skatter, att köpeskillningen för egendomen erlägges på sätt i §§ 21 och 22 A förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. stadgas, samt att vid försäljningen av egendomen bestämmelserna i nämnda förordning i övrigt i tillämpliga delar lända till efterrättelse;

4) att kronoegendomen 1 mantal Lilla Jored nr 1 i Kville socken av Göteborgs och Bohus län må försäljas enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. för en köpeskillning av 31,500 kronor med hembuds rätt enligt 9 § i förordningen för bröderna J. A. E. Carlsson och G. H. Carlsson med tillträdesrätt den 14 mars 1939 samt under villkor i övrigt att egendomen försäljes i fullgott skick, att endast kronan tillhöriga byggnader och anläggningar ingå i försäljningen, att, därest egendomen försäljes till bröderna Carlsson, varken dessa eller kronan skola äga framställa ersättningsanspråk mot varandra på grund av arrendekontraktet, med undantag för eventuellt oguldna arrendeavgifter och skatter, samt att in-

nehavarna av över egendomen med vederbörligt tillstånd framdragna elektriska ledningar förbehållas rätt att hava ledningarna kvarstående och desamma nyttja utan rätt för köparna till annan ersättning än av ledningarnas innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningarna ävensom för skada, som förorsakas å kreatur;

5) att kronoegendomen $\frac{3}{4}$ mantal Ulvestorp nr 1 Storegård i Fullestads socken av Älvsborgs län må försälas i två lotter, nämligen

huvudgården eller hemskiftet med en areal av 126.25 hektar mot ett saluvärde av 39,600 kronor till arrendatorn Sigvard Mattsson; och

utskiftet eller Ulvestorps hage med en areal av 37.79 hektar mot ett saluvärde av 3,000 kronor till J. A. Mattsson;

skolande beträffande försäljningarna i övrigt gälla, *att* med huvudgårdsloten följer 90 procent av kronoegendomen tillkommande utdelning från Brevikshults häradsallmanning och med utskiftet 10 procent av samma utdelning, *att* med försäljningen av utskiftet till J. A. Mattsson skall anstå, till dess köpeavtal träffats i fråga om huvudgårdsloten, *att* såväl huvudgårdsloten som utskiftet, vilka båda lotter försälas i befintligt skick, skola till respektive köpare överlätas med tillträde räknat från den 14 mars 1938, *att*, därest försäljning av huvudgårdsloten till Sigvard Mattsson kommer till stånd, det mellan honom och kronan om egendomen upprättade arrendekontraktet vid nyssnämnda tidpunkt skall upphöra att gälla, och att i och genom försäljningen av huvudgårdsloten samtliga mellan kronan och honom på arrendekontraktet om egendomen grundade rättsanspråk med undantag av till äventyrs varande anspråk på oguldna arrendavgälder och skatter skola anses vara reglerade, *att* Sigvard Mattsson såsom köpare av huvudgården skall ansvara för egendomen Ulvestorp nr 1 Storegård åbelöpande andelar i två genom Kungl. Maj:ts beslut den 12 december 1930 och den 9 augusti 1935 beviljade lån ur avdikningslånefonden, *att* innehavare av över lotterna med vederbörligt tillstånd framdragna elektriska ledningar förbehållas rätt att hava ledningarna kvarstående och nyttja desamma utan rätt för köpare till annan ersättning än av ledningarnas innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningarna ävensom för skada, som förorsakas å kreatur, *att* köpeskillningarna skola erläggas, för huvudgårdsloten i enlighet med stadgandena i §§ 21 och 22 A förordningen den 6 juni 1929 angående försäljning i vissa fall av kronoegendom

m. m. och för utskiftet eller Ulvestorps hage enligt stadgandena i §§ 21 och 22 B samma förordning, samt att i övrigt vid försäljningarna bestämmelserna i samma förordning skola i tillämpliga delar lända till efterrättelse;

6) att av kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Ytterstad nr 5 Nolgård i Stora Lundby socken av Älvsborgs län hemskiftet med en areal av 92.6090 hektar må för en köpeskillning av 15,900 kronor försäljas till arrendatorn Gustav Albert Andersson under villkor, att lotten försäljes med tillträde den 14 mars 1939, att lotten försäljes i det skick, vari den vid tillträdet befinner sig, att i försäljningen ingå endast kronan tillhöriga hus och anläggningar, att samtliga kronan och Andersson tillkommande på arrendekontraktet om egendomen grundade rättsanspråk gentemot varandra, med undantag av till äventyrs oguldna arrendeavgälder och skatter för egendomen, skola i och med försäljningen anses vara reglerade, att köpeskillningen för lotten erlägges på sätt i 21 § och 22 § A förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. stadgas, att vid försäljningen av lotten bestämmelserna i berörda förordning i övrigt skola i tillämpliga delar lända till efterrättelse, samt att innehavare av överegendomen med vederbörligt tillstånd framdragna elektriska ledningar förbehållas rätt att hava ledningarna kvarstående å egendomen och att desamma nyttja utan rätt för köparen till annan ersättning än av ledningarnas innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningarna ävensom för skada, som förorsakas å kreatur;

7) att av kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Bårtorp nr 2 Nolgården i Hova socken av Skaraborgs län ett i statsrådsprotokollet omförmält område om 46.6220 hektar må med ett saluvärde av 31,400 kronor försäljas till egendomens arrendator, Hjalmar Andersson, under villkor, att området försäljes med tillträdesrätt den 14 mars 1938, att området överlåtes i det skick, vari det vid tillträdet befinner sig, att samtliga kronan och Andersson tillkommande, å arrendekontraktet om egendomen grundade rättsanspråk gentemot varandra skola i och genom försäljningen anses vara reglerade, med undantag av till äventyrs varande anspråk på oguldna arrendeavgälder och skatter, att innehavare av över området med vederbörligt tillstånd framdragna elektriska ledningar förbehålles rätt att hava ledningarna kvarstående och desamma nyttja utan rätt för köpare till annan ersättning än av ledningarnas innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningarna ävensom för skada, som förorsakas å kreatur, att köpeskillningen för området er-

lägges på sätt i §§ 21 och 22 A förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. stadgas, *samt att* vid försäljningen av området bestämmelserna i sagda förordning i övrigt skola i tillämpliga delar lända till efterrättelse;

8) att den i Ullervads socken av Skaraborgs län belägna kronoegendomen $\frac{1}{4}$ mantal Djupedalen nr 1 må med ett saluvärde av 36,700 kronor utbudas till salu under hand enligt 15 § förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1939; skolande vid försäljningen i övrigt iakttagas, *att* egendomen överlåtes i det skick, vari den vid tillträdet befinner sig, *att* endast kronan tillhöriga hus och anläggningar ingå i försäljningen, *att* köparen av egendomen i blivande köpehandling tillförbindes att, därest kronan nödgas till egendomens arrendator utgiva ersättning för av denne å egendomen vid dess avträdande verkställd höstplöjning, sådd och trädesberedning, gottgöra kronan vad kronan i sådant hänseende erlagt, *att* kronan förbehålles rätt uppbära den husröteersättning, som må påsynas egendomen vid avträdet, *samt att* den tidigare från egendomen försälda lägenheten Nytorp förbehålles rätt till utfartsväg över egendomen;

9) att av kronoegendomen 4701/10,000 mantal Kärne nr 1 litt. H¹ (1¹⁰) i Grava socken av Värmlands län huvudgårdslotten med en areal av cirka 232.3340 hektar må för en köpeskilling av 87,800 kronor försäljas till bröderna Oskar och Karl Helmer Johansson, under villkor i övrigt, *att* lotten försäljes med tillträde för köpare den 14 mars 1939, *att* lotten överlåtes i det skick, vari den vid tillträdet befinner sig, *att* endast kronan tillhöriga hus och anläggningar ingå i försäljningen, *att* förbehåll göres för den jämkning i lottens gränser och areal, som vid avstyckningsförrättning kan befinnas erforderlig, *att* samtliga köpare och säljare tillkommande, på gällande arrendekontrakt om kronoegendomen grundade rättsanspråk gentemot varandra, med undantag av till äventyrs förefintliga anspråk på oguldna arrendeavgälder och skatter, skola i och genom försäljningen anses reglerade, *att* köpeskillingen för lotten erlägges på sätt i §§ 21 och 22 A förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. stadgas, *att* i övrigt vid försäljningen bestämmelserna i berörda förordning i tillämpliga delar skola lända till efterrättelse, *samt att* innehavare av å lotten med vederbörligt tillstånd framdragna elektriska ledningar förbehålles rätt att hava ledningarna kvarstående och nyttja desamma utan rätt för köpare till annan ersättning än av ledningarnas

innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningarna ävensom för skada, som förorsakas å kreatur;

10) att av kronoparken Skinnskatteberg i Skinnskattebergs socken av Västmanlands län egendomen Darsbo (Darsbo 3²) må med ett saluvärde av 49,000 kronor, därav 1,128 kronor 7 öre utgörande förskotterad avstyckningskostnad, utbudas till salu under hand enligt 15 § förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1938;

skolande vid försäljningen i övrigt iakttagas, att egendomen överlåtes i det skick, vari den vid tillträdet befinner sig, att i köpet ingå endast kronan tillhöriga, å egendomen befintliga byggnader och anläggningar, att köparen övertager kronan enligt kontrakt den 29 november 1934 mellan domänstyrelsen, å ena, samt Skinnskattebergs Bruks Aktiebolag och Aktiebolaget Skinnskattebergs Såg- och Lådfabrik, å andra sidan, åliggande skyldighet att bereda följande personer fria bostäder, nämligen Anders Gustaf Ramkvist och hans hustru Anna Lovisa Ramkvist, sydöstra rummet å nedre botten i den s. k. Kasernen, Anders Petter Bergman, sydvästra rummet å nedre botten i den s. k. Kasernen, Karl Erik Norström och hans hustru Anna Elisabeth Norström, en lägenhet om ett rum i norra ingången till vänster i den s. k. Kasernen, änkan Karolina Vilhelmina Norberg, en lägenhet om ett rum och kök i den s. k. Kulltåkten samt Vilhelm Persson och hans hustru Anna Fredrika Persson, en lägenhet om rum och kök i det s. k. Fasttorpet, med rätt för samtliga understödstagarna att nyttja lämpligt mindre potatisland, att i köpet ej ingår jordägarandelen till de inom egendomen befintliga under brytning varande, försvarade och inmutade gruvor, vilka enligt berörda kontrakt den 29 november 1934 äro förbehållna Skinnskattebergs Bruks Aktiebolag och Aktiebolaget Skinnskattebergs Såg- och Lådfabrik, att kronan (statens järnvägar) förbehålles rätt att för all framtid hava en elektrisk ledning kvarstående å egendomen utan rätt för köpare till annan ersättning än av ledningens innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningen ävensom för skada, som förorsakas å kreatur, att köparen är skyldig att utan ersättning för all framtid tåla skada och intrång, som kan komma att förorsakas egendomen genom att kronan såsom ägare av stamfastigheten för elektrisk kraftutvinning verkställer reglering och uppdämning av sjön Dagarn, att köparen är skyldig respektera följande in-teckningar, vilka beviljats i stamfastigheten Darsbo 3¹, nämligen dels

den 12 februari 1920 till förmån för Riddarhytte Aktiebolag för dämmningsrätt i Storsjön enligt kontrakt den 26 september 1919 och dels den 13 mars 1924 till förmån för Aktiebolaget Bergslagens gemensamma kraftförvaltning för rätt att för all framtid hava en elektrisk ledning framdragen över egendomen jämte andra förmåner enligt avhandling den 14 juni och 30 september 1922, att växande skog å till förmån för stamfastigheten servitutbelagda områden tillfaller köparen, som på anmaning av stamfastighetens ägare dock är skyldig att avverka och bortforsla densamma, att i köpet ej ingå inom lägenheten befintliga upphuggna virkesprodukter, att ägaren av nämnda virkesprodukter äger rätt att till den 1 juli 1939 fritt disponera upplagsplatser för desamma och fritt avforsla dem, samt att köparen ansvarar för å egendomen efter tillträdesdagen belöpande skatter och onera; samt

11) att den i Bjurholms socken av Västerbottens län belägna lägenheten Norrström 1¹⁹ (förra kronojägarebostaden Strömsheden) må försälas till kronojägaren å indragningsstat Karl Brännström för en köpeskilling av 4,500 kronor, att erläggas enligt 21 § och 22 § B) i förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m., samt under villkor i övrigt, att lägenheten tillträdes vid köpets avslutande, från vilken tidpunkt det rörande lägenheten nu gällande hyresavtalet skall upphöra att gälla, att lägenheten överlåtes i det skick, vari den vid tillträdet befinnes, att i köpet ingå endast kronan tillhöriga, å lägenheten befintliga byggnader och anläggningar, samt att i tillämpliga delar skola gälla bestämmelserna i förenämnda förordning den 6 juni 1929.

Stockholm den 17 februari 1938.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Närvarande: se utlåtande nr 14.